5-LABORATORIYA ISHI

Mavzu: Ekonometrik modellardan foydalanib prognoz qilish

Kerakli texnik vositalar:

Pentium-4 shaxsiy kompyuteri.

Kerakli dasturiy vositalar:

Microsoft EXCEL dasturi.

Ishning maqsadi: Microsoft EXCEL dasturida ekonometrik modellarda prognozlash masalasini oʻrganish.

Nazariy qism

Bashorat - bu ehtimolli yoʻnalishlar, ob'ektlar va hodisalarning rivojlanishi natijalari. *Prognozlash* - bu ob'ektni rivojlantirish istiqbolini belgilab beradigan maxsus ilmiy tadqiqotlardir.

Prognozlash nima boʻlishi mumkinligini koʻrsatib beradi; rejalashtirish - boʻlishi shart degan maʻnoni bildiradi.

Bashoratlash sohalari juda keng: geografik, geologik, ekologik, iqtisodiy, sotsial, tashqi-siyosiy, yuridik va h.k.

1-masala. Hududning chakana tovar oboroti toʻgʻrisidagi maʻlumotlqar 10 yil uchun berilgan (sh.b.) Tovar oborotini 15 yilda qanday boʻlishini baholang. Olingan baho uchun 99% ishonch intervalida prognozning standart xatosini toping.

1- jadval

Yillar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Tovar oboroti	11+k	13+k	22+k	18,5+k	20+k	19+k	25+k	23+k	24,5+k	35+k

k- talabaning jurnal boʻyicha tartib raqami.

Yuqoridagi masalani yechish jarayonini quyidagi masala asosida koʻrib chiqamiz.

Uslubiy ko'rsatma

2-masala. Firmaning sotish hajmi *y* ning reklamaga xarajatlar *x* bilan bogʻlanishlari toʻgʻrisidagi maʻlumotlar boʻyicha sotish hajmini reklamaga xarajatlar 5,5 sh. b. ga teng boʻlgandagi holatini baholang. Olingan baho uchun 99% ishonch intervalida prognozning standart xatosini toping.

Dastlabki ma'lumotlar (sh.b.):

1- jadval

X	5	8	6	5	3	9	12	4	3	10
y	72	76	78	70	68	80	82	65	62	90

Firmaning sotish hajmi

$$y_v = \Pi P E Д C K A 3(x_v; массив x; массив y)$$

 $\overline{x} = \text{СРЗНАЧ}(\text{массив } x);$

$$Var(x) = ДИСПР(массив x);$$

S=CTOIIIYX(maccus y; maccus x);

$$t_{\text{кр}} = \text{СТЬЮДРАСПОБР}(1-\alpha; v),$$

$$\alpha = 1 - 0.99 = 0.01$$
.

Olingan baho uchun prognozning standart xatosini va ishonch intervalini hisoblaymiz:

$$S_p = 4.24 \sqrt{1 + \frac{1}{10} + \frac{(5.5 - 6.5)^2}{10 * 9.61}} = 4.47$$

71, 87-3,35*4,47<
$$y_{p} < 71,87 + 3,35*4,47,$$

Yoki
$$56,9 < y_p < 86,84$$

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- 1. Беркинов Б.Б. Эконометрика. Тошкент, 2015. 168б.
- 2. Шодмонова Г. Иктисодий-математик усуллар ва моделлар. Тошкент, 2013. 258 б.
- 3. Шодмонова Г., Абдуллаев З.С. Ер тузишда иктисодий-математик усуллар ва моделлар. Тошкент, 2007. 189 б.
- 4. Шадманова Г., Мирзаев С.С. Экономико-математические методы и модели». Ташкент, 2011, 210 с.
- 5. Шодиев Т.Ш. ва бошк. Эконометрика, Тошкент, 1999. 265 б.
- 6. Замков О. Математические методы в экономике. Москва, 1997. 421 с.
- 7. Доугерти К.. Введение в эконометрику, перевод с английского, М. 2011. 387 с.
- 8. Экономика и математические методы. <u>www.bigmax.ru</u>
- 9. Математические методы анализа экономики. http://www.shop4.ru
- 10. Журнал «Экономика и математические методы». <u>adeptis.ru</u>
- 11.Полтерович В.М. Экономика и математические методы. www.management.edu.ru